

zelju, repi, itd. Nu ljuto se prevario u računu, jer netom presta kiša, eto suše, strašne sparne suše. I tako pšenice ni sjemena, jačmena, raži i zobi malo više od sjemena. Ja znam čovjeka, koji je posijao 30 hektolitara pšenice, a spravio je sliopram 20, velim dvadeset! I tako kuruze ni malo, jer je uvelnula; krompira i zelja ni malo, jer je posahnulo; isto tako ni repe, ako nam se Bog što brže nesmiluje, jer se neće moći ni sijati. Na što dakle da se upre, u što da se posigne ljetos naž žminjski seljak? Možda u stoku ili blago? Nemože, jer u našoj je obćini samih volovih prisko petsto, a brava ih odvacih tisuće petsto glava manje od lani. Kamo toliko blago? Morao ga siromani prodati, da plati porez i namiri zaostavše dugove pristojbinah nasljedništva i raztereta (esonero), jer mu se drugač prietilo ovrhom ili eksekucijom. Sad nesamo da neima blaga, da ga proda, pa da se prehrani, nego neće imati na čem ni zemlje izorati i obdijeliti, kad opt dodje tomu svoje vrijeme. Izviše zaduzen je do glave, jer ga već četiri godine zajedno izdalo vino, taj njegov platidug; a i ljetos nije se svrglo ili poleglo nego baš malo grozdja. Zato ne samo da nemože stari dug platiti, nego se neima na što ni zadužiti. Dodaj tomu nesrećni nered notificiranih knjigah u Pazinu, gdje je jedan komad zemlje založen dvadesetoric, da neredem stoterici, pa reci, što će i kako će ljetos žminjci, da nepoginu od glada?

Tu neima druge, nego da nam dodje u pomoć visoka vlada. Ona nas može jedina spasiti, a bez ikakve svoje škode: i to je ono, što ju najsrtačnije molimo. Mi nepitamo, da nam što daruje, nego što nam daje, da joj pošteno vratimo. Evo na koji nam način može pomoći, samo ako hoće. Vlada neka kupi turkinje, gdje je Bog dao; neka zamoli ravateljstvo južne željeznice, da ju doveze besplatno na predodređenu ovdje željezničku postaju; turkinju neka povjeri e. k. kapitanatu (ne Junti); kapitanat neka ju izruči poštenim kmetom; ti kmeti po broju članovah družine u po posjedstvu neka ju razdielje strajućim u tri predustanovljene dobe; prigodom dielbe neka se u navlašnoj za to odredjenoj knjižici zapiše ime i prezime primatelja i kućni mu broj, a primnja neka se potvrdi u obćinskom uredu po dvih svjedocih pred g. načelnikom, koji neka se također potpiše. Tu knjižicu nakon ovršene troje razdielbe neka rećeni javni povjerenici pošlju kroz obćinsku oblast

e. k. kapitanatu, a taj neka ju odpremi na e. k. porezni ured s nalogom, da svotu duga za kuruzu zabilježi u porezne knjige dotičnoga posjednika, da činovnik uz obćini porez izjervje od godine do godine i taj vladin zajam illi posudu.

Ovim bi nas putem vlada ne samo pomogla, nego i oslobodila grabežljivih rukah bezdušnih lihvarah, koji su godinali 1874. i 1875. kuruzu, koja je njih stajala 4 f. star, prodavali do Ivanje iste godine po 8 f., do Bartolje po 10 f., a do Martinje po 12 f. star, u po su godine dakle za svaka 4 f., imali 8 f. dobitka! Nije li ovo lihvarstvo, kakvom neima para ni u samih velikih gradovih, odakle gone i tjeraju Židove radi njihove lihvarške grabežljivosti, dočim su kod nas u Istri obćine takve pijavice najugledniji i najodličniji ljudi? Iz ovoga se vidi, da je već skrajno vrijeme, da se i kod nas zakonom metne košnjica na gubac tim nezastitljivim vukom, jer je bogne drugač Isra zauvjek propala. Nego na koncu tom posudom pristidila bi nam vlada i nebrojene sudbene troškove, u koje bismo drugać neuklonivo zapali, kad bi gori rećeni pijavicam trebalo dug platiti, a nebi bilo čim. Ali dokle mi pišemo i umnjemo, vrijeme leti, ništa neveli, a ljudi trpe i stradaju. Zato neka se ta stvar neodvlači, nego neka se odmah prime na ruke, dokle nepočnu od glada umirati, jer buduće nas zime čeka to i ništa drugo, pošto već sad neimadu mnogi, što da ovari. U drugih zemljah zadjele je narod gdje povodnja, gdje oganj, nas je evo upropastila ljetošnja neprekidna moćna i potonja strašna suša. Zato evo dižemo i mi ruke, prosjeć, da nam pomogne, tko može!

Iz Kastva.

Naša obćina, jedna od najznamenitijih u cijeloj Istri, doživila je u kratko vrijeme svakakovih. Obćenita bolest skoro svih istarskih obćinah i nje se je primila. A ta obćenita bolest obćinah jest njihova slaba uprava. Što s nemarnosti, što s neukosti a što s sebičnosti, s obćinskim imetkom zlo se je upravljalo. Uvidjelo se je to i kod zemaljskoga odbora i kod namjestništva u Trstu. I zemaljski odbor i namjestništvo u Trstu možda da upravu poboljšaju, a možda imajući i kakovu drugu svrhu, poslali su u Kastav svoje ljude, pošto se je i s njihove strane štošta učinilo, što je zlo pogoršalo.

Zemaljski odbor poslao je svoga čovjeka prije nego li namjestništvo. Poslao je g. Kudera, čovjeka, o kom se do tada ništa drugo znalo nije, nego da je vojevao u redovih Garibaldijeve

čete (čim se on i dan danas baha), da je bio vojnik austrijski i da je učinio nekakav računovodski izpit, čovjeka, koji nije nikad bio u nikakvoj obćinskoj službi, koji nije hrvatski nit rieči znao. Da je on službu u Kastvu primio, nije nikakvo čudo: on do tada nikakve nije imao, a s tom službom bila je skopčana plaća mjesečnih 100 f. a. vr. Da nije mogao obavljati onih poslova, koji su s tom službom skopčani bili, nit to nije čudo. K tomu se je on i u takove stvari mješao, koje nanj nisu spadale, lijezo je biti prvom osobom u kastavskoj obćini. Podigle se proti njemu tužbe. Došao je u Kastav, od zem. odbora poslan, gosp. Suša, da razvidi djelovanje Kjuderovo, a ovaj se je vratio u Porč, kako se čuje, s osvjeđenjem, da nije Kuder ništa učinio kao nit niko pred njim. Kjuder je ipak ostao na teret obćine.

Zamješalo se je pak i namjestništvo u Trstu. Ono je i dublje seglo. Razpustilo je zastupstvo i izručilo upravu obćine gosp. Simzigu. Taj gospodin službovao je kao tajnik obćine gročice, pak kao politički upravitelj expoziture kreke. I na jednom i na drugom mjestu da je marljivo i vješto obavljao svoju službu, a da se je priljubio osobito preuzvišenomu gosp. namjestniku u Trstu. Kako je g. Simzig došao, tako su Kjuderu krila pala, on je bio pod zapovjedju e. k. komisara Simziga. Nit ovaj nije bio vješt hrvatskomu jeziku, ipak znao se je s njekim svojim vlastitim jezikom toliko pomagati, da se je s ljudmi razumjeo. Radio je prilično mnogo, a znao se je sa svojim neuredovnim ponašanjem mnogim prikupiti. Ali se zamjerio svim za vrijeme izborah za carevinsko vijeće, hoteci, bud po vlastitom nagonu bud po migu s višega, izišnuti obće obljubljenoga dra. Dinka Vitezica. Možda je svršio svoje poslanstvo, svakako zamjerio se je tako, a i nanj je to tako djelovalo, da je skoro bilo odlučeno, da on svoju službu zapusti, a da se izabere obćinsko zastupstvo.

To je prošloga mjeseca i izabrano bilo, u postavilo si na čelo čestita građanina Antuna Dukića Diracića.

Pod njegovim predsjedanjem imalo je novo zastupstvo dne 4. augusta prvu sjednicu. O toj prosborit ću u sljedećem broju.

U prvaj sjednici probio se je ponekle račun prošlih sedam mjesecah, i razpravilo što se u ostalih 5 mjesecah ove godine potrošilo ima. Govorilo se je tu imenito o plaći gosp. glavara, o dnevicah njegovih, gg. zastupnikah,

gg. činovnikah, o liečniku i o blagajniku: Plaća glavarova imala se je povećati po predlogu onih, koji su račun sastavljali. Za ljetos sam se je glavar odrekao toga povećanja zeleći, da se čim veće prištedi. S istoga uzroka sam je pristao na to, da mu se dnevnice o forint manje davaju nego li se je predlagalo, a zastupnici umanjili o nješto i vozarinu. Isti zastupnici odrekli su se za ljetos svojih dnevnica za svaki put kad budu sjednicu imali. Oni žele na čast svoju a na dobro obćine raditi. Kad bi inače koji zastupnik kakav posao za obćinu imao, dobiva dnevnicu 2 for. Toliko dobivaju i činovnici kad kamo u poslu obćinskom izidu. Predlagalo se — Cicero pro domo sua — i vozarinu za svaki put kad izidu, živo se je po samih činovnicah za vozarinu zagovaralo, ipak se nije uspjelo, kako se je želilo. Zastupnici vele, da mogu činovnici toliko hoditi koliko i oni, zabacuju svaku vozarinu po obćini, a potvrđuju ju samo za slučaj, da ide činovnik kamo izvan obćine.

U vrijeme što je e. k. komisar obćinom upravljao, bilo je izpraznjeno mjesto obćinskoga liečnika. Premda su uvjeti dosta dobri, ipak se je moliteljah malo javilo — a krivo je to, što se službe samo u „Osservatorio Triestino“ javljaju. Inenovalo se je dra. Goluba, rođena Cresanina, do tada živućega u Motovunu. Zastupstvo imalo je toga čovjeka potvrditi za obćinskoga liečnika, i povećati plaću za noćne posjete. Odlučilo se ostati pri svem onako, kako je služba raspisana bila, a ništa povećavati, te obvezalo liečnika da popuni svoje izpite te da bude i ranarnik. Gg. činovnici zagovarali su povećanje, al nije koristilo. Onda su jedva umaknuli, kad se je nesamo proti povećanju bilo, nego kad se je o snizenju govoriti počelo. Onda su se jedva sjetili, da se uvjeti nedadu promjeniti, a nisu se onda sjetili, kad su povećanje predlagali i zagovarali. Umaknuli su tim brže, što su se među zastupnici počele dizati tužbe, da gosp. liečnik za svoje posjete veće zahtjeva nego li ga ide. Preporučamo gosp. liečniku, da se stogo uvjeta drži, a ako bi mu kad na pamet palo, da nisu povoljni, neka se sjeti, kako mu je u Motovunu, bilo prije nego li je doša u Kastav.

U vrijeme uprave komisarske umro je bio blagajnik obćinski, gosp. Karlo Lutić. Mjesto njega uzeo je komisar dnevnica gosp. Sabljica. Predlagalo se, je da se ga za stalno namjesti i da mu se ustanovi plaća. Odlučilo se je

CXXXVIII.

Ča je roža mlaja, junaku je draža.

(Iz Vrbanja.)

Jubav, ku ti nosim i milo te prosim,
Jubav, ka je bila i još će da bude,
Da se srdce moje sa tvojim sdružuje,
Da biš moja bila, s manum biš hodila,
Poprik černe gora va no ravno poje.
Va ton ravnon poju lipo turan stoji,
S mirlići ograjon, s bašalkom nasjan.
Va njem su dvi mlade; maruzam u sade,
A trata neresta, ka njju ju zaliva.
„Ala, dragi brate, homo jenu prosit“;
„Oni su nan rekli, da je obćana.“
„Ala, dragi brate, homo drugu prosit“;
„Oni su nan rekli, da je rukovana.“
„Kol' je rukovana, ma ni s kućo dana.
Ala, dragi brate, homo tretu prosit“;
„Oni su nan rekli, da je pramlajohna.“
„Ča je roža mlaja, junaku je draža!“

Isti.

CXXXIX.

Sirotica.

Valebiću, visoka planina,
Svo si goro podase znamila,
Samo nisi goro Plešivice.
Na gori je jana staza mala,
U koj živo jona sirotica,

Šivak sija i gorko se plača.

K, njoj mi pridlo Miko gospodine:

„Ča bi dala mlada divojčice?“

„Dala bin mu tanku košujicu,
Ka se šila tri godinu dana,
Ku j' krojilo do dvanajst krojača,
Šili su ju dvojest i četiro.
Ja bin mu ju mladu darovala!“

Isti.

CXL.

Hodi s manum mila, mlada divojčice,
Moj vrtal vidit i ramano rožice.
Neplac mila, draga, no daj sreću jada;
Veži kriteca moja za rukavca tvoja,
A ja hoću moje za srušica troje!

Isti.

CXLI.

Opomena.

Pogledaj čovice jur u nebo gori,
Vrijme ti prospiva, hodi se spokori.
Bog je na visoki semu svitu smara;
On vidi, dobro zna pri kón ju ka vara,
Na nebi visokom, da bi bilo pero,
Na moru širokom, da bi bila karta;

*) Tu nešto manjka. Urel.

Š čim bin ti ja, dušo, listak napisala,
Svo moje uzalhi i moje žalosti,
Čiće tebe rožice, lipahne mladosti.
Človik so mlad rodi, starost ga pogubi:
Ni stvari na svitu, ka lipost nogubi.

Isti.

CXLII.

Liepa Ninkinja.

„Utrnih rožicu ruman cvet,
Pak ju ja hitah na veter.
Kamo će roža, kamo ne?
Ter mojoj jubi na lišce!“
Mišjuh ja mlada, promišjuh,
Odkuda mani roža bi?
Da moga juba gradu ni.
Moj jub je prošal nadaleč,
Svojem juube pobrancu.
Po nu lipohnu Ninkinju,
Ka no umi tkati, ni prosti,
Nog' droban šivak šivati.

Isti.

CXLIII.

Mlad Providur.

(Iz Vrbanja.)

Svo tiećico lipo pojd,
Sva gora zrveni,

A rožice lipo cvatli,
Lug so zeleni.
Po lugi su gusto stozi,
Gusto stožice;
Po njih jašo mladi Providura,
Z ungarake zemlje,
Tamo doli lipoj roži
V zeleni dumberov.
„Jas' projaši, mladi Providuro,
I nazad so vrat;
Pnti su ti zarašćeni
K lipoj roži pojt.

Isti.

CXLIV.

Najviša i najljepša.

(Iz Istre.)

Zrešta je jelva visoka,
Sve one gora obrasla,
Samo 'nu velu ni mogla,
Za onom velom bell grad,
Po njemu šće mlad junak
Svojom sestricom Anicom
I s onom drugom Maricom
I s onom trećom Katicom.
Pavlova sestra najviša,
Petrova sestra najljepša.

Upisana u „Primorcu“, listiću djačke
Čitaonice na Ricci.

dati 40 f. mjesečno za tekuću godinu, a za buduću razpisati službu, nebi li se medju domaćini koji za tu službu sposobnim obnašao. I pravo je.

Govorilo se u sjednici o popravku nekih puteva i o paljenju nekih vapnenicah, i o napravljenju nekih vodnjakah, al se na ništa pristalo nije kod većine predlogah, rad to veće štednje, da se dug čim prije izplati — valja bo znati, da je obćina naša od vjerovnice u kratko vrijeme dužnicom postala. U obće uzeto, novi zastupnici sa svojim glavaram pokazali su, da prilično razumiju obćinske poslove, da su voljni raditi za blagostanje obćinarah, da su požrtvovni, da njimi nevlada sebičnost, da jim lebdji pred očima samo obćinsko dobro. Želiti bi bilo samo, da se stvari u većem redu razpravljaju, da jih negovori veće na jedan put, da se neodaljuju od predmeta, o kojem se govori. Glavar predložio i razložio koji predmet, oni neka po redu jedan po jedan svaki svoju o tom predmetu reku, a onda neka glavar o tom predmetu glasoviti dade. Većina odlučuje. Na dalje bilo bi želiti, da se sve ono, o čem se govori, piše, da se zapisnik sjednica vodi. To bi imali činiti pisari jedan pak drugi. A i to neka znadu gospoda zastupnici, da ti pisari, kao ni drugi činovnici, nikakva prava neimaju u sjednicah govoriti. Ako su u sjednici, imaju oni samo na zapovjed glavarovu štogod pročitali, o čem obavjestiti, nikad se pako niti s jednom rieči u razpravu mješati. Proli tomu griesili su osobito gg. Štefan i Kuder.

Napokon još jednu, koju slavnomu obćinskomu zastupstvu osobito na srdce postavljam. Gospodina Kuderu poslao je sl. zemaljski odbor. On je bio podčinjen e. k. komisaru kad je ovaj došao, a e. k. komisar je ne jedan put rekao, da će Kuder onaj dan prestat služiti u Kastvu, kad on položi svoju čast. Gosp. komisar Simzig je otišao: Prije odlazka preporučio je sve činovnike i gosp. Kudara novoizabranomu zastupstvu. Preporučio ga je i gosp. Suša, koj je iz Poreča u Kastav bio došao. Kuder sjedi još u Kastvu, pletez svojih 100 for. i po koju dnevnicu, hoće dapače biti nad svimi u glavarsstvu. Po kojem pravu? Mi držimo, po nikakvom! Zastupstvo je uopostavljeno, zastupstvo ima pravo ustajljati nove službe, razpisati mjesta, i imenovati za ta mjesta činovnike. Kuder je nada nekakav likvidator obćinski. Toga mjesta obćinsko zastupstvo nikad ustanovilo nije. Jeli to mjesto potrebno, neka odlučiti sl. zastupstvo. Ako je potrebno, neka ustanovi plaću, i neka raz-

piše službu. Izmedju prošiteljah neka izabere onoga, koj mu se bude najspodobnijim činio!

Iz Istre.

(Dalje i konao, vidi broj 64.)

I u Kranjskoj ima nekoliko njemačkih učionah, ipak po ovoj istoj statističkoj knjizi nema djece njemačkoga materinskoga jezika, izvan Kočevja, ako ne 143, a od ovih spada ih na Lubljano grad 132, dakle za svu ostala Kranjsku, samo 11 ih, koji su upisani kao rodjeni Nemci. A u nas u Istri samo da prestatu hrvatsko diete prag talijanske škole, jur postaje Talijanom! —

I na Goričkom ima nekoliko njemačkih školah, ali Njemecah rodjenih nebroji se ako ne 9 mužkih i 25 ženskih. Ta u samom gradu Gorici ima u školah po narodnosti 169 Slovenacah, a 934 Talijanah. Nećemo tim reć, da su ti brojevi baš točni i istiniti, ali svakako su mnogo istinitiji nego oni, koji govore o naših lstarskih školah.

Jedino nam je dakle u Istri sudjeno, da nas naši dušmani nepriznajuju u našem domu. A od Dragonje do Skitače, od Lanšća i Danah do Promontura i Fontane ima nas bez voloskoga kotara preko 100.000 Hrvatah, a u školah po ovoj knjizi ima samo 128 mužkaracah, a 34 ženske. Kao da nam je sudjeno, da svaki dan podamo po jedno djetje hrvatsko talijanskomu zmajju. Ali će mu sigurno presteći!

Oprostite mi vi, srećna braćo, preko Učke, što se u svojem narecanju vas nespomenuh. U vas neima ove nepravde, koju ovdje spominjemo; vaša djeca ubilježena su za ono, što su, Hrvati najmre, a po Krasu Slovenci. Vi imate svoje škole u materinskom jeziku, *) pa vam se djeca nemuće bez koristi.

Ufamo se, da neće pustiti vlada, da se onakove oficiozne laži po svietu trube; nego da će nas barem priznati da smo što smo, Hrvati; da joj se ne bude sporučilo s prekomorske strane, da Hrvatah u Istri neima, nego da su sami Talijani, kako se to i službeno potvrdjuje. — Dok nas slavna naša Glunta ignorira, nećudimo se, jer se tamo reklo — crotati non abbiamo in Istria — pa se i prema tomu vlada, čim sve liskalice priredjuje samo u talijanskom, a neke i slovenskom nagrdjenom jeziku **) — ali visoka vlada mogla bi

*) I preko Učke našao je neprijatelj svojo guždo. Na Voloskom protivorili su narodnu u talijansku školu. Viditi žbna da u Istri konji, pa je podignula nogu, da i nje potkupi. Učitali su to upravo oni, koji nisu od svoje majke nikad ni rieči talijanski čuli. Na east im! — Op. uređ.

**) I vlada cesarska spomene se Hrvatah narodno samo onda, kad tiska kakro liskalice porezno i sileno oglaso. — Op. Ured.

uviditi, da joj to nije u prilog, pa spoznati i u školah i drugdi 170,000 Hrvatah, koji u Istri živu. —

Prijateljem siromašne učee se mladeži.

Ne ima valjda srednjega učilišta u Hrvatskoj, izuzamši riečku gimnaziju, koje nebi imalo društva za podporu siromašne i vrijedno mladeži. Od kolikoga su blagoslova takova društva, nije teško ocieniti, uzmo li se u obzir, da u nas niži slojevi pučanstva davaju najveći kontigent djaka. Hrvatska gimnazija na Rieči u tom upravo predjači, to po izvješću od g. 1878-9. dobra polovica mladeži seljački su i obrtnički sinovi. Koliko će prijatelj napredka svoga naroda naći utjela u toj požudi za znanjem i uljudbom, nazrievajuć u njoj jamstvo boljoj narodnoj budućnosti, toliko će razuzhati svako pošteno i čovjekoljubivo srdce pomisao, da je većina mladeži u svojoj najbujnijoj i najplodnijoj dobi prikovana uz neumoljiv kilastru nestašice i siromaštva, što joj na samo lomi djalatnu silu i ogorčava mladjahe gođinice, već žalibože mnogoga bitti na diku rodu i domu, prislili da ostavi polje nauke, a da se prime otčinskoga rala i motike. Koliko li nezahrdja sjajnih talenta s tog upravo razloga?!

I mladož kr. hrv. gimnazije na Rieči imala je i ima plemenitih darovnika; nu u zadnje vrijeme porasla novoljni, porasno broj potrebnih, a svakim se danom sve više sužuje broj desetin darovnica. Statistički je u nas dokazana istina, da broj djaka ovise i jelnli, tako da čim obitajlja ljetina, tim veći broj učee se mladeži i obratno. Ora godina nije mogla biti zalostnija; jer, navlaš u hrv. kranom primorju, u Istri i na Otočci što prije nije uništio dugotrajni pljunak dažda, to je sada dogorilo sušom, kojoj no ima pametara. Kolikim bistrim glaviciam neće ta zalostna obostalnost zakrčiti školska vrata? Koliki roditelji neće biti prisiljeni odvesti svoju djecu sa gimnazijskih nauka, koje su već uspješno započela? — Nije krugo, već raširiti krug prijatelja potrebnih: sirotinju ovoga hrv. zaveda staviti pod okrilje cieloga naroda hrvatskoga. —

Ti osbiljni i teški razlozi sklonuše osnovateljni odbor, da zasnaju filantropsko društvo za podporu siromašnih i vrijednih učee kr. hrv. gimnazije na Rieči* sa sjelom na Sušaku (kraj Rieke). koje je visoka kr zemaljska vlada već dozvolila, to poziva ovim u plemenito i rodoljubno kolo sve Hrvate sa svih strana.

U društvo se dakle, duše plemenito i rodoljubno! Tko uzmože, neka nežni upisati se članom utemeljiteljem sa svotom od dradeset (20) for., plativ na jednom ili u dvie godinno po 10 for.; nedopuštaju li ti sila, da zadovoljiti plemenitom ngomnu darseljiva srdca, a ti se upiši u članove prvoga reda sa godišnjim prisinosom od tri (3) f. ili postani članom drugoga reda sa prisinosom od jedne (1) for. na godinu. U ostalom svaki se plemeniti darak su zahvalnošću prima.

Osnovateljni se odbor čvrsto nada, da će njegov čovjekoljubni i rodoljubni podvrat uroditi najboljim plodom tim više, što se i u

nas znado cioniti vrijednost i zamašaj škole za dobrobit i budućnost naroda.

Trudimo se i brinimo se sami za sebe, a blagoslov božji neće sjegurno izostati!

Na Sušaku (kraj Rieke) u kolovozu 1879.

Osnovateljni odbor

društva za podporu sirom. i vrijednih učenika kr. hrv. gimnazije na Rieci.

Franina i Jurina

Ju. Jesi li čnl, kako su neki dan Kastavci na Voloskem hrvatski pevati? Fr. A sam, pak ča? Ju. Da su jim Volosćaki zamerili. Fr. Zađ? Ju. Ač da netrpo hrvatskih pesam.

Fr. Drugi put neka jim zapovaju onu maminu: „Ninaj, nanaj, dete moje!“ Ju. Pak? Fr. Pak da vide, ako te so umirit. Ju. Hod s Bogom, ter nisu već deca! Fr. Ako nisu, to se morebit spametiti, kad su bili!

Fr. Lego, pravo reć, Kastavci se nimaju zato ča ripiti na Volosćaki. Ju. Zađ no? Fr. Ađ ako Volosćaki netrpo hrvatskih pesam, kastavska pak deca povaju talijanske na samoj Fortice. Ju. Dragi ti, ono da j' bila samo za šalu neka karnevalska; alo sad da ča tamo i to prestat. Fr. Kako to? Ju. Tako, ač izbori su gotovi, a neki kudrić (rieiotti) da su rep med nogi zavukli.

Fr. Kad to pak biti gotovi kastavski obćinski račun? Ju. Kad bude htelo obćinsko veće, kđ da se im skupit baš ovi dni. Fr. Ča to va njem stoji? Ju. Tako va kem? Ča j' more bit obćina dužna do veka računara plaćat? Fr. Tako ča? Ju. Neka ga plaća, ki ga j' postal, il neka gre odkud je prisal, kad mu ni nikad kraja ni konca. Fr. A ča j' to tako? Ju. Tako pobonja!

OPOMENA.

Molimo sve p. n. predbrojnice, koji nam još što za lanjsku ili tekuću godinu duguju, da svoj dug što prije namire.

Uredništvo.

CXLV.

Banović Mijate.

(iz Promontura.)

Lipa ti je s večera vedrina, Još je lipša sama misečina! Liepo ti je jmore u pramoru Još su lipše kule Deanove, Ko je bia Dean zagradia Pokle mu je haba preminia! Šta to grmi, al se zanija tresse, All puca more u pramora, Al se ore kule Deanove, Al pucaju nazadu lumbardo? Niti germi, nit se zemlja tresse, Niti puca more u pramora, Nit se ore kule Deanove, Neg pucaju nazad u lumbardo. Cimbali bije care gospodine, Cimbali bije i eiri veselje, Da je lipše roblje ufatio, Lipo roblje Banović Mijata, Lipo roblje, vidit ga je lipo, Na njemu je sedam samokresa Svo od srebra i od suha zlata, Svaka valja stotina dukata; Na njemu su do dva pasa zlatna Svaki valja stotina dukata Na njemu je puška brešankinja, Koja biše u Breši kovana; Na njemu je kapa novedina

Sve od srebra i od suha zlata, Na verh nje mu jednno kolo zlato, Kose sjaju kao sunca žarko. Govori mu Gospodine Care: „Kurbo, sinu Banović Mijate, Do dva sam te puta ufatio, Oba si mi puta utekao, Al mi treće ubignuti nećeš; Ko se nećeš junak poturčiti, Rusu ču ti glavu ukatiti: Poturči se Banović Mijate Dati ču ti svu Bosnu ponosnu *) I po ravne zemlje Albanije I jedinu čerco za ljubjenje.“ Govori mu Banović Mijate: „Bog te vidi, Gospodine Care, Šta ču meni sva Bosna ponosna Dok ja imam ravnu Albaniju? Što ču meni tursko vislino, Dok ja imam bnetakih cokina, Ni šta ču mi turkinjice bule, Dok ja mladi imam Vlasinjica?“ Ma još care za Boga znađasjo, Neda njemu odnsiti glavu, Već ga meću u tamnicu skuru, On ga meću za tri bila danka, Ne nosi mu ni jiva, niti piva. Kad so treći danak navršia, Kralj je svojoj keeri besidio:

*) U tekstu stoji: bosnu i pomosnu; ispravili smo ovu ošlu pogrešku.

„Odl serca u kamara bilo, Obuci se štogod lipše moreš, Sve u svilu i u rusovinu U paninu do zemljice čurno Na so metni devet perstenova, Svaki valja grada bijeloga, I uzimlji ključe desetare, I otvaraj devotera vrata, Kroz deseta ugledaj Mijata.“ Kako joj je baba narodila, Onako je mlada učinila: I uzimlji ključe desetare I otvara devotera vrata, Kroz deseta ugleda Mijata, Ovak mu besidila mlada: „Bog to vidi, Banović Mijate, Eli ti je dodijala gladja? Eli ti je dodijala žedja?“ „Valjaj nija, turkinja divojko!“ „Eli ti je tama dodijala?“ „Valjaj nije turkinja divojko!“ „Eli ti imaš kod dvora ljubovcu?“ „Valjaj nisam, turkinja divojko!“ „Šil' kad kojoj tvrdu viru dava?“ „Valjaj nisam, turkinja divojko!“ „Šil' kad koju ljubia potajna?“ „Valjaj nisam, turkinja divojko!“ (Ma da bi ti na večeri bilo, Više bi ih od stotine bilo)“ „Eli si se junak oženja?“ „Valjaj nisam, turkinja divojko!“ „Eli bi so junak oženja?“

„Valjaj bi se, turkinja divojko!“ „Govori mu turkinja divojka: „Bog to vidi, Banović Mijate, Hoćeš meni tvrdu viru dati, Da čes none za ljubu uzeti, Ja ču none babi pod orame, Ukrašt ču mu dva najbolja konja Sebi Vilu a tebi Goluba Jaspre mlada kolik budem mogla, I mi čemo noćom ubignuti!“ Govori joj Banović Mijate: „Bog to vidi, turkinja divojko, Hoćeš s' mojim kerstom pokersiti, Hoćeš moju viru vrotati, Ja ču tebi tvrdu viru dati, Da ču tebe za ljubu uzeti.“ I ona Miji besidila mlada: „Ja ču tvoju viru vrotati!“ — Idje mlada babi pod oramo, Ukrala mu dva najbolja konja, Sebi Vilu, a njemu Goluba, Jaspre mlada koliko je mogla, I oni su noćom pobigauili. Kad je svomu dvoru dorodila, Njegovim se krestom pokersiti, Njegovu je viru vrotavila I ona mu za ljubicu bila. Lip su skupa porod porodili, Tri kjerice a četiri sina!

Pogled po svijetu.

U Trstu 30. kolovoza 1879.

Nj. velič. Cesar bavio se prošlih danah u Českoj, gdje je prisustvovao vojničkim vježbam; na prolazku kroz Zlatni Prag bio je sjajno dočekan. Novo je ministarstvo priseglo na Carevu, dne 18. I poljski zastupnik Dunajevski da će stupiti u novo ministarstvo, te preuzeti Stremayrova listnicu, bogostovja naime i nauke. Carevinsko vice da će se otvoriti dne 22. septembra. Sutra imadu svi ustavoviermi zastupnici svoj skupni sastanak u Lincu, da se dogovore, kako će se držati naprama novomu ministarstvu. Sudeć po njihovih novinah, reć bi, da oni neće mira u Austriji, jer gdje negospoduju, tu viču da su tlačeni. Zato mi neimamo nekako prave vjere u uspjeh ni ovog pokušaja, da se tobože zadovolje i umire svi austrijski narodi. Nego hoćemo ipak reći, da stoji u nas, hoće li ta stvar i ovaj put tako proći. Ako neće Niemci pristati na ravnopravnost, znadu i oni, da mi nismo dužni pristajati na vjekovitu neravnopravnost. Po božjem zakonu, čovjek je dužan ljubiti bližnjega svoga kako sama sebe, a nikoga i nikada više od sebe. Eto granicah i naših i njihovih državljanskih dužnostih. Grofu Andrissyju sad se još ni sad našao nasljednik. Sad kažu, da će ga najbrže zamieniti Haymerle, naš poklisar u Rimu. Andrissy je prošlih danah bio u Gasteinu, te se tu dogovarao s Bismarkom cio božji dan. Što su snovali? Nekoji veće, da rat proti Rusiji. Ali, ako je Rusija Niemcem i Englezom kriva što je živa, nam austrijskim Slavenom nije ništa skrivila, pa ni zaslužila, da na nju ruku dignemo, il da pomognemo onomu, koji bi ju htio uništiti, jer ako nam je sad ovako, onda bi nam bilo sto puta gore, zato neka Andrissy bobro pazi, što komu obeća.

Nj. e. k. visoč. nadvojvoda Albreht bio u pohode rumunjskomu knezu Karlu. General Jovanović zahvalio se također na svojoj časti u Bosni. U Beču bio ovih danah sajam žita i sjemenja. Žita marjka posvud osim u Rusiji, koja da će se ljetos jedina moći naticati s Americom, da dade kruha Europi.

Kakva napetost vlada med Ruskom i Njemačkom, vidi se već iz toga, što je ruska carica prošla kroz Berlin, a da se nije ni najavila kod dvora, što se dosad nije nikad dogodilo. Veliki knez ruski prestolonasljednik Nikolaj zaputio se u Švećiju i Danimarku, gdje

ga što ljepše dočekuju i časte, pa i taj put svode nekogi u savez s prietećim ratom med Ruskom i Njemačkom, jer da si Ruska tim postupkom gleda osigurati ledja proti Njemačkoj. Englezi da čine što mogu, da naučkaju i Kinu proti Rusiji, da ju tako sa svih stranah zapletu u najstrašnji rat, što se ikad vidio. Kako se vidi iz svega, što smo dosad rekli, proti Rusiji, a tim i proti Slavenstvu, postoji strašni evropsko-azijski savez, ali mi se ipak nadamo, da će slavenski gorostas i toj nesreći odoljeti.

Engleski se parlamenat zatvorio. Engleska se škvadra veoma tajnimi namjerami nalazi u Dardanelih. Mahmud Nedim, stari prijatelj Rusah, da će opet stupiti u carigradsko ministarstvo. U Rumeliji nisu stvari ni najmanje jasne. Bugarska će se skupština sastati u Trnovu dne 25. oktobra. Crnogorski knez Nikolaj da će doći prvih danah nastajućeg mjeseca u Beč da se pokloni našemu Caru. Med Abisinci i Egipćani kao da misli buknuti rat. Novi egipćanski podkralj ide k Sultanu u Carigrad.

Različite vijesti.

Deseti i jedanaesti izkaz darovah za biskupijski konvikt. G. grofica L. Valentinis f. 30; N. N. „za dobru stvar“ f. 10; gosp. Dino Scarpa f. 100; g. Ferd. Lorchschneider f. 20; g. Skender Lorchschneider f. 20; g. B. Križaj f. 5; g. I. Gabrielić f. 5; vjernici po g. D. Collf f. 9; g. N. N. f. 10; Zupljani s. Jakova f. 20; m. g. Zaulović f. 4; vjernici po g. G. Baradžust f. 400; m. g. K. Fabris f. 20; g. I. Posoga f. 5; m. g. Brusić f. 2; m. g. I. Bratulić f. 18; m. g. I. Orbančić f. 5; g. M. Mikuš f. 3; g. I. Plegar f. 3; m. g. G. A. Lupatina f. 15; m. g. M. Micečić f. 6; g. M. Kambić f. 20; g. I. Vrančić f. 3; m. g. I. Jelenc f. 5; g. A. Cvenkel f. 15; g. A. Petelin f. 3; N. N. „Pritečimo rdnosti, da od Boga dobimo dovoljan broj vriednih težakah u njegovom vinogradu“ — G. R. A. f. 100; g. G. Eisner f. 2; g. G. I. Meško f. 6; Fr. Replić f. 7; I. Cappellari f. 25; S. Matejčić f. 10; A. Pucić f. 5; Fr. Ižanar f. 2; I. Mizzan f. 10; Gregorčić f. 10; M. Šoto — Sumberec f. 5; M. Šupljina f. 5; Fr. Bukovec f. 5; A. Sironić f. 10; M. Mogorovič f. 25; I. Vallo f. 10; Fr. Korolić f. 2; B. Zupančić f. 3; A. Kalac f. 5; vjermi buzoatsko plovanije f. 27,30; Čepljansko f. 5; S. Jukova f. 10; nekolkio vjernih po O. Karmala f. 7; g. I. Mankoš f. 50; Obitelj V. f. 5; g. T. M. f. 100.

Gosp. Josip Maselika, ravnatelj pazinske gimnazije, promijenjen je u Tirol za ravnatelja gimnazije u Roveretu. Srećan put!

U sastanku primorskih narodnjakah iz Trsta i Okolice mu, onda iz Gorice i Istre, držanom dne 10. kolovoza na Brežini, bila je prihvaćena resolucija, da celo Primorje noima imati nego jedno jedino politično društvo sa siadom u Trstu, a podružnicami u Istri i Gorici, te jedan jedini politični organ iliti glasilo, isto u Trstu. Nismo toga javili u zadnjem broju, jer nam se nehotice umaklo; u ostalom mislimo se vratiti na taj predmet u kojem budućem broju. Za sada samo ovo: Bog daj sreću!

Politično društvo „Edinost“ hoće imati u Sežani dne 7. septembra svoj obći zbor, u kojemu će se protresati prošnja na car. vice, da se bogoslovel, djaci visokih školah, onda učitelji i sinovi jedinice oprosto vojnoivstva. Tom će se prigodom izabrati i novi društveni odbor.

Izpravak. U čast istine javljamo, da izbornik Ivan Bertosić iz Kaldica, nije se iznevjerio narodu, kako bijaše rečeno u dopisu iz Motovunščine, nego da je sirota nehotice zakasnio na birališće radi daleka puta i starosti. Živio!

Zelja. P. n. g. Josip Iskra iz Jelešanah želi da mu doznadu znanci i prijatelji, da se iz Ugarsko preselio u Hrvatsku u Križevac.

LISTNICA

P. n. g. Š. Dr. M. u Puli: Ovimi 2 f. namirena je lanjska prodbrojba. Čitaonica u Sežani: plaćeno do konca prošlog mrdn. K. u Kopr: Namirena do konca tekuće godine. N. S. K. u Blatu: letošnja vaša prodbrojba nije namirena.

OGLASI.

KORISTNA OBZNANA preč. svećenstvu.

Tvornica vošćenih sviećah Alojza Badera u Gorici, koja je bila počašćena srebrenom kolajnom na izložbah u Gorici 1854 i u Trstu 1871, a častnim diplomom na svjetskoj izložbi u Monakovu 1855, u Parizu 1855, u Beču 1873, i brončenom kolajnom na zadnjoj svjetskoj izložbi u Parizu godine 1878, preporuča svoje svieće od pčeljnega voska, koje su cienne, lijepo mirno i polagano gure, nitarno ne kidaju, te nećiete po altarih.

Crkvena obskrbnictva mogu plaćati koncem godine. Svaka naručba izpunji se hitro i točno.

Alojz Bader.

Mojih sviećah ima u zalihbi također Gašpar Kastelac u Materiji, G. P.

Fabiani u Lokvi (Corgnale). Janez Goljevšek štacunar u Sežani.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 21. Augusta 1879.

Table with columns for goods (e.g., Vosak primorski, Kafa Portoriko), prices (OD, DO), and units. Includes various agricultural and trade items.

CXLVI.

Braća Jaksčić.

(Iz Promontura).

Zresla su mi dva borja rumena, I med njima jelvica zelena, Nisu ono dva borja rumena, Ni med njima jelvica zelena, Neg su ono dva brata Jaksčića I med njima selo Mandalina. „Svi je prose, svimam odgovora. Prose jim je na dvoje na troje, Nijednom je oni nenadoše; Prosi jim je caro za carica, Ni njemu je oni nedadoše, Neg ju dorže dvoru za lipotu. Piše knjige Paša od Novoga: „Vamim bora, dva brata Jaksčića, Dajte meni selo za ljubljenje, Dati ću vam dva bijela grada, I dat ću vam dva konjika vrana I jedina sele za ljubljenje, Ljubite ko kojem vami drago!“ Kad su brati knjigu razumili, Oni su mu nazad odpisali: „Bog te vidi, Paša od Novoga, Da bi tvoji konji pokrepali, Da bi tvoji gradj poronili I da bi ti ludovala selo, — No damo ti selo za ljubljenje!“ Kad je Paša knjigu razumio,

To se Pašu vrlo na za' palo, Sebi zove virne sluge svoje: „Vamim, bora, virne sluge moje, U nedilju, koja prva dojde, Bit će sajam u trojinskom gradu, Tu će doći dva brata Jaksčića Svojoj sestri begom kupovati, Zuti begom u svili cerljenjoj; Ići ćete, virno sluge moje, Ići ćete, whitit jih ćete, I dovesti meni pred kolina Čimo vidit koji smo dolia!“ U nedilju koja prva došla Biše samanj u trojinskom gradu. Došla jesu dva brata Jaksčića Svojoj sestri begom kupovati, Zuti begom u svili cerljenjoj. Iše sluge Paši gospodinu, Iše sluge, whitili su jih, Pak jih vode Paši prid kolina, On jih meče u tamnici skurn Do kolina u vodu smrduću, U vodi su zmije i okrapci Zmijo kolju u okrapci pale, On ji meče za tri bila dana, No nosi jim ni jiva, ni piva. Kad se sverši treći bili danak Onud pošu Paša od Novoga, Oravko jim Paša besedia: „Vamim, bora, dva brata Jaksčića, Sutra ću so Paša oženiti, A vas oću obn obistiti

Rad veselja od ženjenja moga! Kad su brati Pašu razumili, Misto brati će učiniti: „Pervi riže krilo od košulja, Drugi toči krv iz desne ruke Pak napišu jednu knjigu bilu, Pak ju šalju miloj seli svojoj: „Mandalina, naša selo mila Prodaj, selo, i mlo i drago, Pa odkupi dva rodjena brajna, Sutra će so Paša oženiti, A nas oću obn obistiti Rad veselja od ženjenja svoga!“ Kad je mlada knjigu razumila, Obučo se kano nuška glava, Sedla konja brajna starijega, Paše čorđu brajna starijega, Ona grede u Pašinu kortu Oravko mu besedila mlada: „Bog te vidi, Paša Gospodine, Posla me je Beža Alin — Beža, Da mu dadeš dva brata Jaksčića; „Ko je nebi ti otio dati, Da će tvoje grade poroniti I da će ti ludovati selo!“ Kad je Paša mladu razumio, On joj dade ključce od tamnice. Kad je tamni vrata otvorila, Zauplia iza svega glasa Tankovitim grlom divoždskim: „Biži, roblje, kudja koji moroš, A dva brajna uzame na konja.“

Kad to vidi Paša Gospodine, Udria se rukom po kolinu, Pukua mu na ruku perstenčo Pod kolinom četvortica mesta: Nigdar spasa ni velika vruga Gdi me ženska privarila mlada!“ CXLVII. Anica djevojka. (Iz Promontura). Razboli se majka Aničina No za danak nego za godinu Od groznice bola velikoga. Govori joj Anica divojka: „Oj starice, mila majko moja, Da bi pilh vode iza gora Moja bi mi majko ozdravila!“ Anici je besedila majka: „Ne Anice, drago dite moje, Ne hođi mi za gorom po vodu, Za gorom je Koruna Vojroda, Niš ne dila, neg robi divojke, Strah je mene, da te nezarobi!“ Neda Majku poslušati Ana, — Uzme vidro i teče po vodu. Kad je došla pokraj vodo hladne, Kraj vode je Koruna Vojroda, Božju mu je pomoć nazvala: (Drugi put dalje).